

**A felosztott szerzetesrendek vagyonának
hasznosítása a pécsváradi közalapítványi
kerületben a 19. század első felében**

Borsy Judit
MNL BaML

Üresedésbe került bátai (1751),
bátaszéki (1774) apátság birtokai

Teréziánum alap

**Bécsi Teréziánum
fenntartása, nemes
ifjak ösztöndíja**

1773-ban megszüntetett
jezsuita rend birtokai

Tanulmányi alap

**Oktatási célok,
ösztöndíjak**

1768 és 1779 között
üresedésbe került apátságok
birtokai

Egyetemi alap

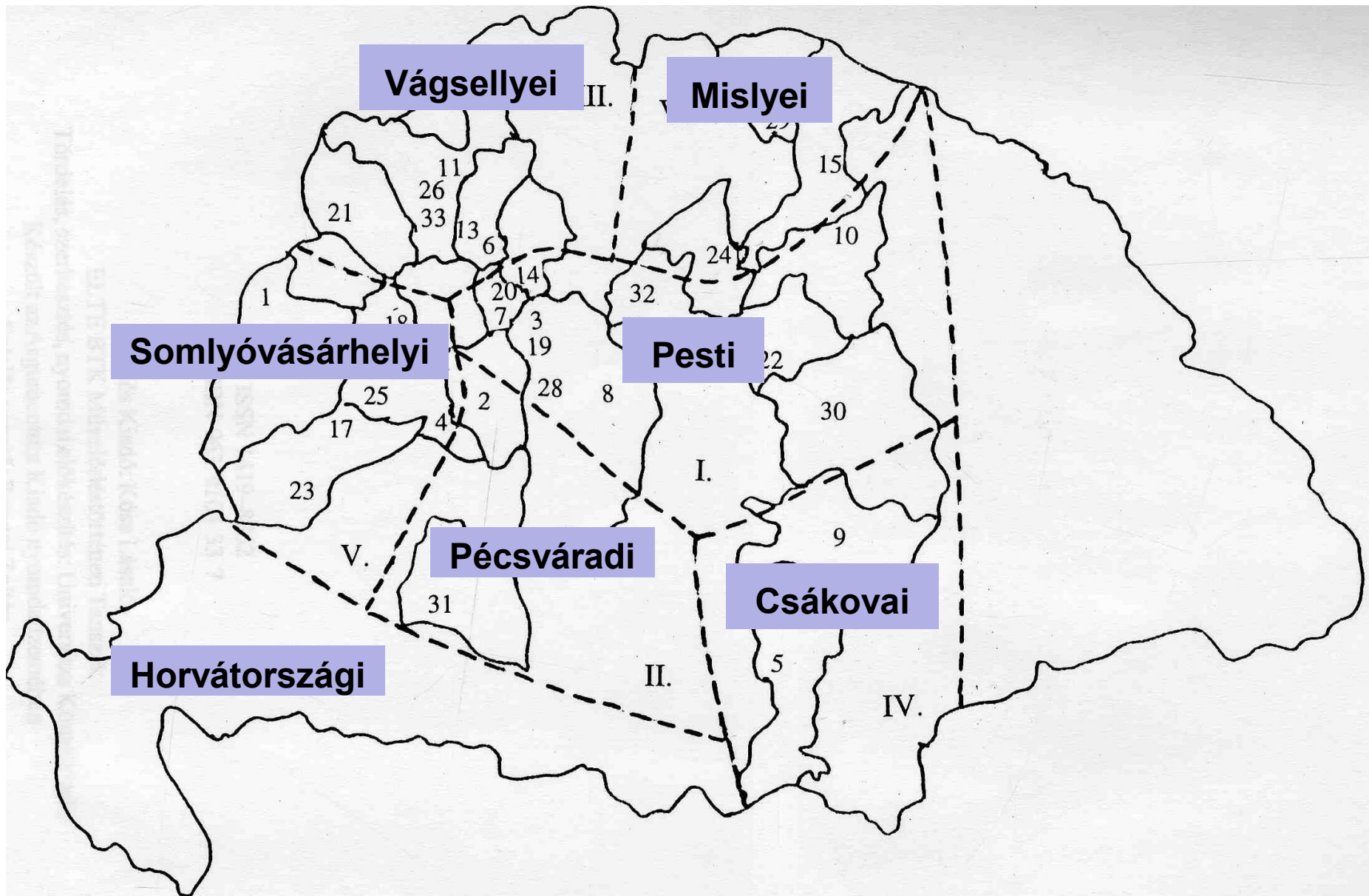
**Pestre áthelyezett
nagyszombati jezsuita
egyetem fenntartása**

1782 és 1787 között felosztatott
szerzetesrendek birtokai

Vallás alap

**Papok járandósága,
templomok
fenntartása,
építése**

Közalapítványi kerületek 1793-1851

Közalapítványi kerületek irányítása 1791-1851

**Helytartótanács
alapítványi javak
osztálya**

Horvátországi
kerületi főtiszt

Somlyóvásárhelyi
kerületi főtiszt

Vágsellyei
kerületi főtiszt

**Pécsváradi
kerületi
főtiszt**

Mislyei kerületi
főtiszt

Csákovai
kerületi főtiszt

Pesti kerületi
főtiszt

Pécsváradi
uradalmi
tisztartó

Bozsoki
uradalmi
tisztartó

Versendi
uradalmi
tisztartó

Mágocsi
uradalmi
tisztartó

Vajszlói
uradalmi
tisztartó

Szekszárdi
uradalmi
tisztartó

Földvári
uradalmi
tisztartó

Kutjevo
bérbeadott
uradalom

A pécsváradi kerület

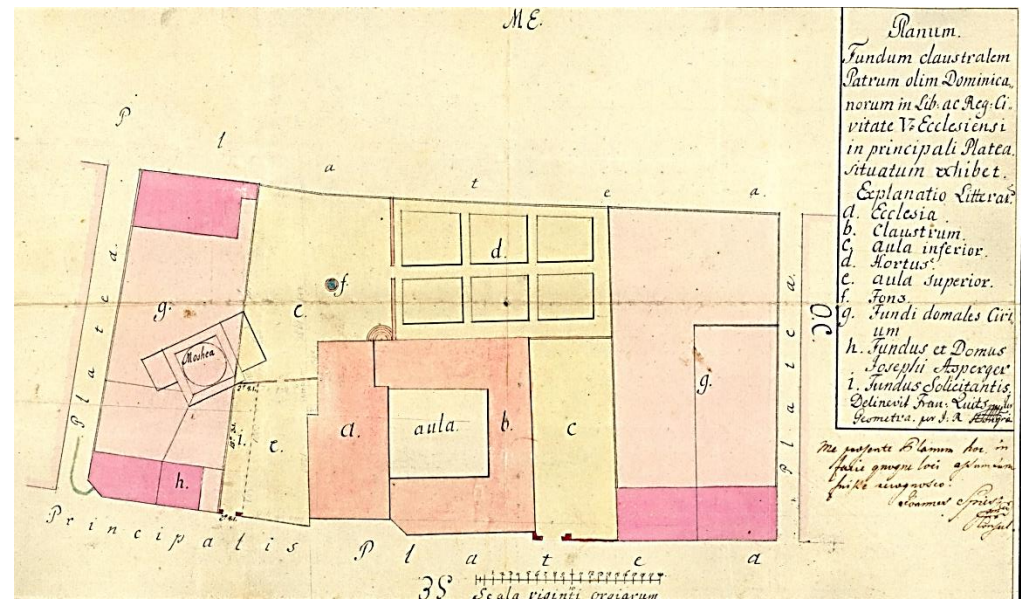
Birtokos: alapok	Szerzetesrendek (feloszlatusuk éve)	Uradalom	Rendház	Templom
Tanulmányi	Pécsi jezsuiták (1773)	Göröcsönyi	Pécs	Belvárosi
	Pozsegai jezsuiták (1773)	Kutjevo	Pozsega	Pozsega
Egyetemi	Földvári apátság (1769)	Földvári		
	Szekszárdi apátság (1775)	Szekszárdi		
	Pécsváradi apátság (1779)	Pécsváradi, bozsoki, versendi		
Vallás	Gradiskai ferences (1782)	Gorikai major	Gradiska	Gradiska
	Óbudai apácák (1782)	Vajszlói		
	Pécsi pálos (1786)	Mágocsi	Pécs	Pécs
	Pécsi ágoston (1788)	Pécsi szőlő, rét	Pécs	Pécs
	Pécsi domonkos (1788)	Pécsi szőlő, szántó	Pécs	Pécs
	Pécsi kapucinus (1789)	Pécsi kert	Pécs	Pécs

Eladás

Év	Rend	Eladott birtok	Ár forintban
1776	Jezsuita	Szőlő, rét, szántó, malmok	27 355
1776	Jezsuita	Görcsönyi birtok	40 253
1789	Dominikánus	Szőlő, rét, szántó, malmok	8 541
1800	Dominikánus	Telkek	2 809
1818	Dominikánus	Rendház melletti telek	2 037

Jezsuiták görcsönyi rendháza

Dominikánus telek rendházzal, templommal

Eredeti rendeltetés megmaradt

Jezsuita	kápolnák	Ferences rend átvette
Jezsuita	templom	1780: Pécs város plébániatemploma
Jezsuita	gimnázium	1814: Ciszterci rend gimnáziuma
Ágoston	templom	1789: Plébánia templom
Ágoston	rendház	1789: Plébániaház

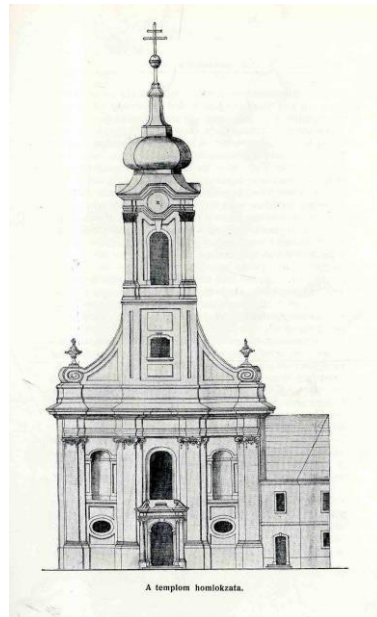
Bérbeadás, végül eladás

Rend	Épület	Feloszlatás után	Eladás éve	Ár forintban	Vevő
Pálos	Szentkúti birtok	Bérlet	1807	11400	Káptalan
Pálos	Rendház	Bor, fegyver raktár	1818, 1832	32600	Vármegye, pécsi püspök
Pálos	Templom	Gabona raktár			
Dominikánus	Rendház	Kórház, börtön	1890	Csere	Város
Dominikánus	Templom	Katonai raktár	1834	590	Lakóház
Kapucinus	Templom	Bérlők	1796	Átvétel	Irgalmas rend
Kapucinus	Rendház	Vendéglő	1796	Átvétel	Irgalmas rend

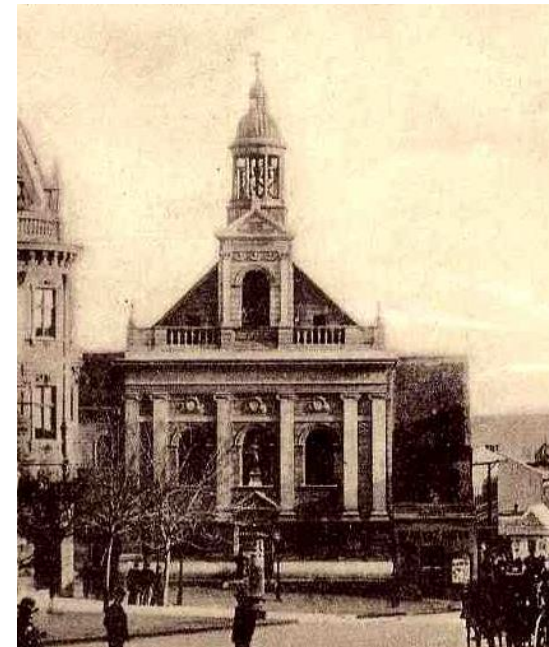
Pálos templom

Dominikánus templom

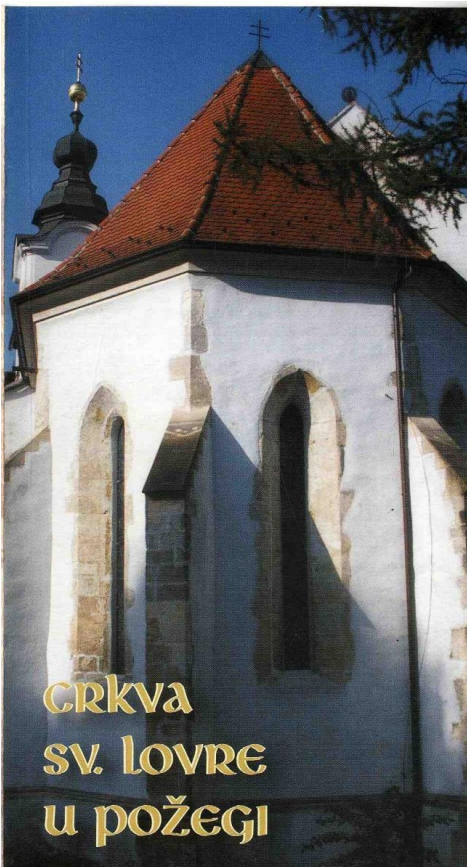

Irgalmas templom

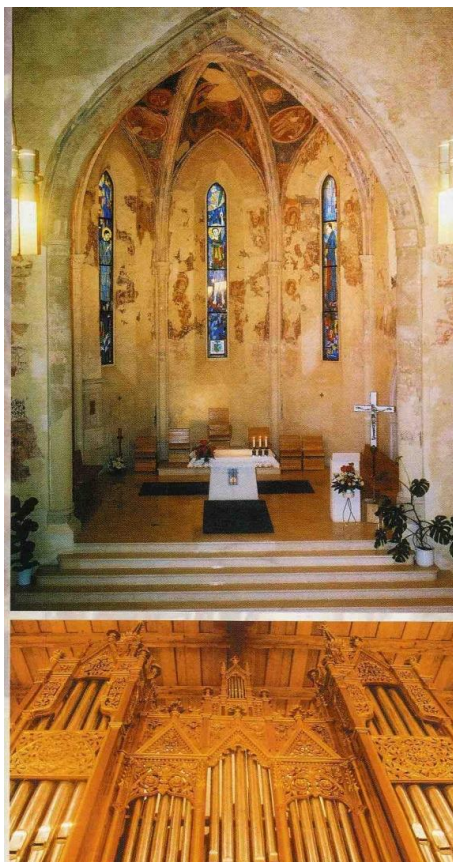

Bérbeadás, végül eladás

Rend	Épület	Feloszlatás után	Eladás éve	Ár forintban	Vevő
Pozsegai jezsuita	Pozsegai rendház, pékség	Bérlők, sör, bor tárolás	1832	18 122	Zágrábi püspök
Pozsegai jezsuita	Pozsegai Szent Lőrinc templom	Görög nem egyesült imaház	1832	3105	Zágrábi püspök
Ferences	Ógradiskai kolostor	Katonaság	1810	3251	Katonaság

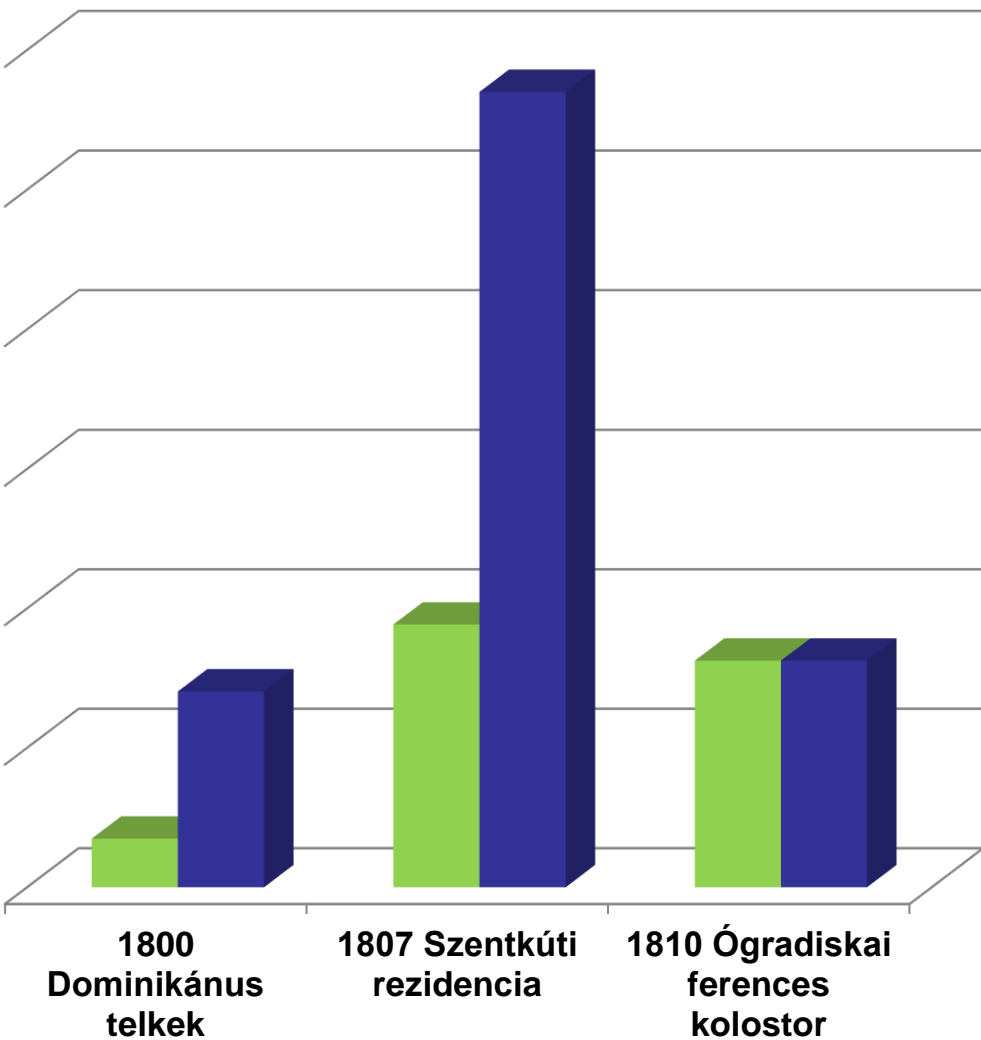
Pozsegai Szent Lőrinc templom

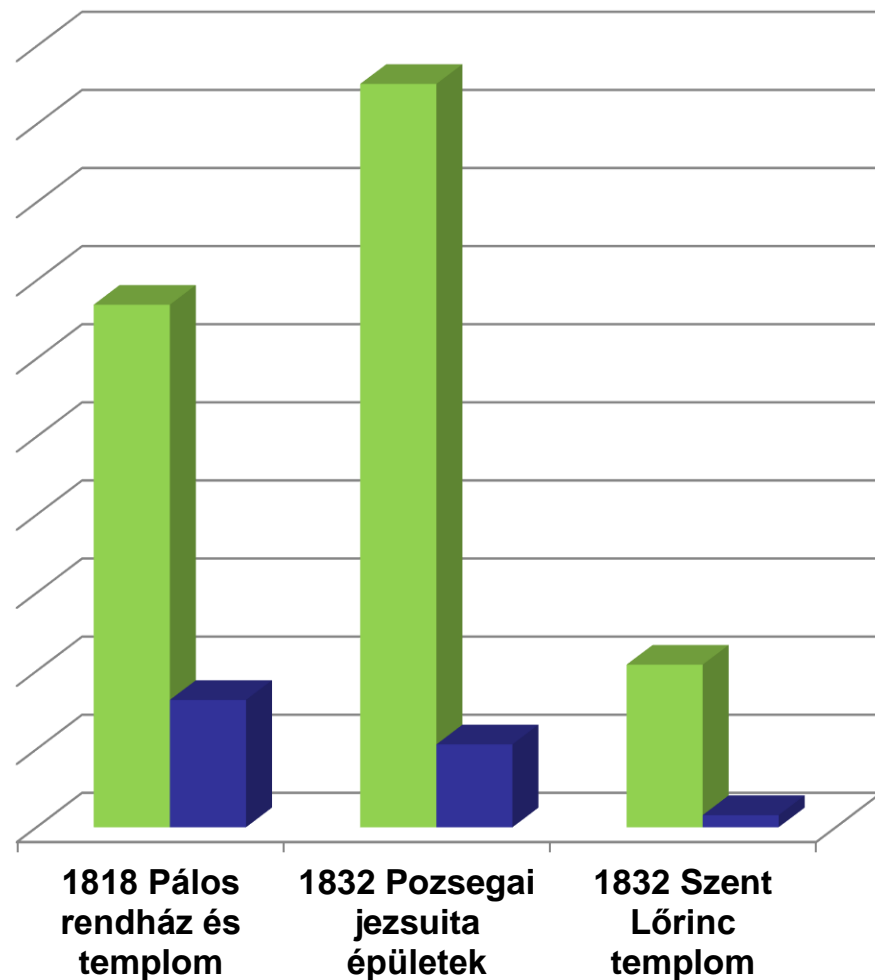
Jezsuiták pozsegai rendháza

Eladásra került ingatlanok becsült és eladási ára (1800-1832)

■ Becsült ár ■ Eladási ár

■ Becsült ár ■ Eladási ár

A pécsváradi kerület kezelésében lévő uradalmak

Megye	Uradalom	Tulajdonos alap	Községek száma	Kiterjedése úrbéri telekben
Baranya	Pécsváradi	Egyetemi	11	466 és 1/8
	Bozsoki	Egyetemi	9	497 és 6/8
	Versendi	Egyetemi	9	502 és 2/8
	Mágocsi	Vallás	4	225
	Vajszlói	Vallás	5	129 és 4/8
Tolna	Szekszárdi	Egyetemi	6	251 és 6/8
	Földvári	Egyetemi	3	108
Pozsega	Kutjevói	Tanulmányi	35	532 és 3/8
	Összesen		83	2712 és 6/8

Uradalom tulajdonosai

Uradalom	Magán	Egyházi	Közalapítványi
Tulajdonos	Földesúr	Káptalan	Alapok: tanulmányi, egyetemi, vallás
Irányítás	Földesúr	Kanonokok	Helytartótanács
Gazdálkodás	<ul style="list-style-type: none"> - házi kezelés - állattartás - dézsma saját fogyasztásra - robot természetben - napszám a majorságban - haszonvételek saját kezelésben 		<p>Majorsági földek bérbeadása Pénzbevétel fokozása</p> <ul style="list-style-type: none"> - bérföldből - dézsma eladásából - dézsma megváltásából - robot megváltásából - robot eladásból - haszonvételekből <p>Dézsma a személyzet járandóságára Szőlőtelepítés támogatása</p>

Majorságból bérföldek, maradványföldön szőlőtelepítés

Másolat. Contractus.

Mell' alól írt napon a' Békéi kőv. Univerzitasnak fentozando Péc.
váradí Uradalom köül egy készről, más részről pedig a' Berekeddi Lakosok
Lakósaival a' feljegyzékön föléül, birt földjeik eránt, fölébb való helyben.
hagyásig e' következendő kéje tétető dött.

1. az Uradalom megengedi a' Berekeddi Lakosokk. hogy a'
són földeket, mellettek er dött. id feljegyzékön föléül birtak, szinte egy
erután is birtkapák, is használhadják, valamint fölök ki felhadják.

2. az Berekeddi Lakosok magokat kötelezik, azon napokon véleltek,
a' kökött 9. is 10. den föléül minden, is alól specificalandó Hely földjüktől
Erlendőenként haszninoskét, az. Orszáulaban, vagy a' miltan ping folani.
a' fog, kinn az Uradalom házában PÉC. György napján be fűctek.

3. az Contractus mind addig a' maga erciben fűct marad,
míg vagy az egyik vagy a' másik köi^{allami} ettől elpásm kívánna, de
mindenk köi^{allami} köndekét egy Erlendő elöl meg jelenteni köhles lésen.

Specificatio.

Azon földek köül, mellettek a' Berekeddi Lakosok a' feljegyzékön föléül birtak.

Szám. Sor. szám.	Név.	Száma, is földek köl öre kerve.		Aréda.	
		Hold.	fl.	sz.	sz.
1.	Bál Józef.	4 $\frac{1}{2}$.	24.	
"	Bál János.	4 $\frac{1}{2}$.	16.	
2.	Simon Józef.	1 $\frac{1}{2}$.	54.	

Contractus.

Mellyen erje mell' Mátyásnak Székvárosi Uradalom Do.
kőv. Pártvárosán kőv. Pártvárosi Halgogon elöl
fűcti vagy is föléül alól kőv. Pártvárosi Halgogon
fűcti József el' a' birtok, az kőv. Pártvárosi Halgogon
gyorsm ercedi, is azon nem kard föléül kőv. Pártvárosi Halgogon
raud döt kőv. Pártvárosi Halgogon meg adni, kőv. Pártvárosi Halgogon
kőv. Pártvárosi Halgogon föléül is kőv. Pártvárosi Halgogon
22. erben meg állat dött kőv. Pártvárosi Halgogon
telovásal köhül kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
den ercedőben le fűcti magon rájót kőv. Pártvárosi Halgogon
ala irásával, is iról kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
reft vonyával az kőv. Pártvárosi Halgogon meg adavára,
is kőv. Pártvárosi Halgogon le fűcti kőv. Pártvárosi Halgogon.

Mellyen magok kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
tractus feljegyzékön helyben hagyaték fűct kőv. Pártvárosi Halgogon
4. kőv. Pártvárosi Halgogon is kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
15. den kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon

Hamalyak János, Székvárosi kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Szegey Pál, Székvárosi kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon

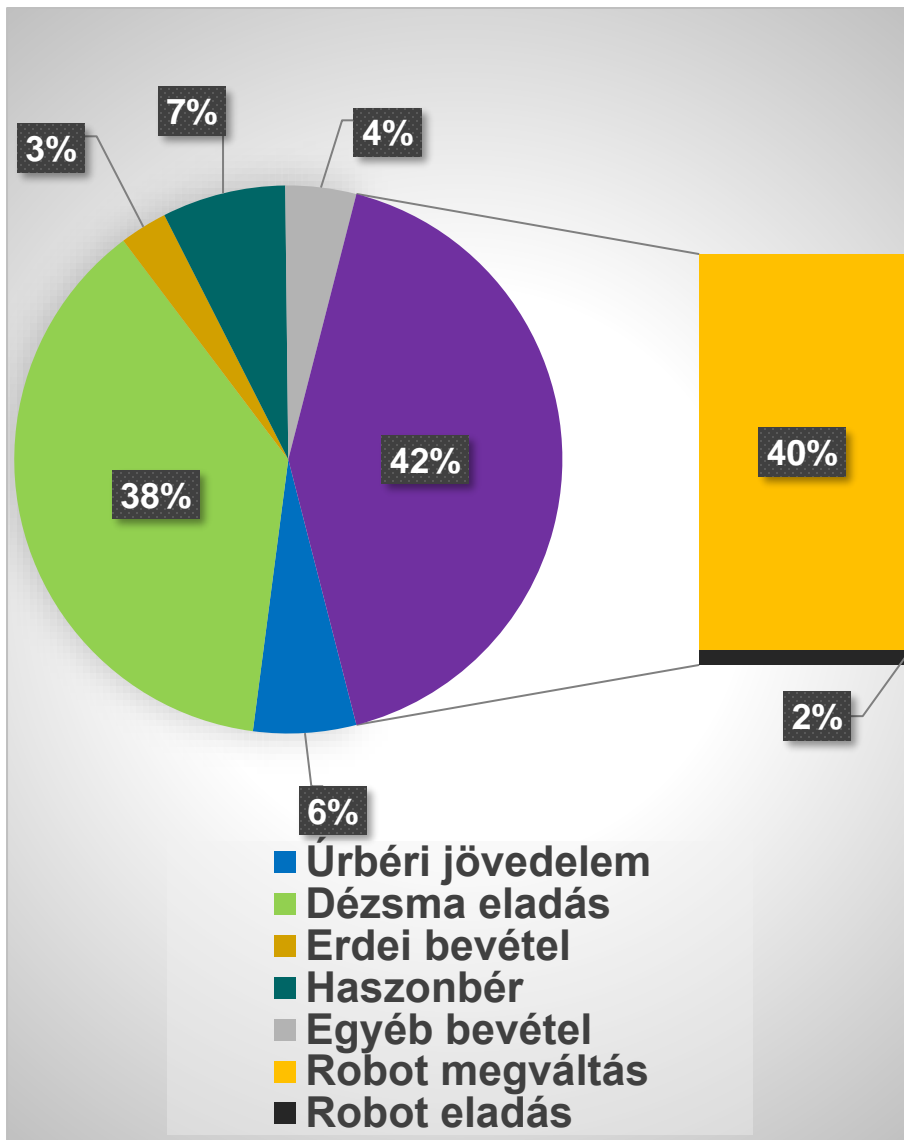
Jelen kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Varga Ferencz Birtokos kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Bakó János kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Páján János kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon

Dorvák Márton kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Makut Andor kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Jakab György kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Kontos Tamás kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Józef Kandler kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Józef Kufpil kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Ján Kőpért kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Fatin Kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Gábor Kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Frukt Baumholzer kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Horvát Ferencz kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon
Horvát Andor kőv. Pártvárosi Halgogon kőv. Pártvárosi Halgogon

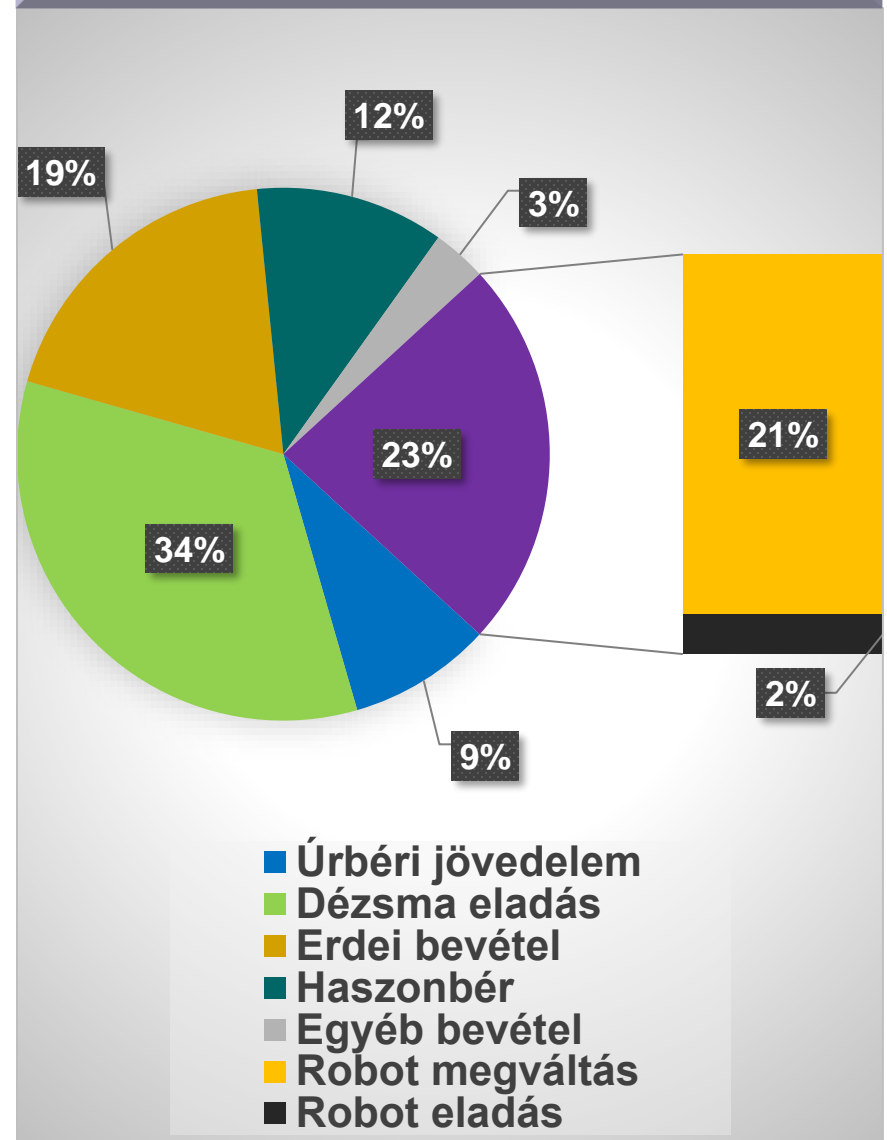
Község határozatlan időre szóló
földbérleti szerződése
(Pereked, 1820)

Telkes gazdák szőlőtelepítési
szerződése maradványföldön
(Szebény, 1821)

Versendi uradalom bevétele (1840/41)

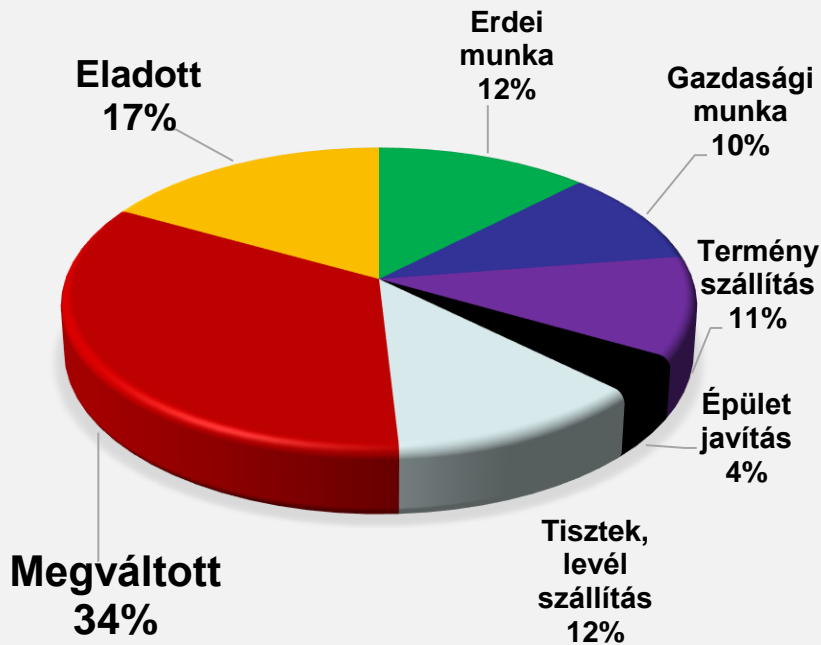

Bozsoki uradalom bevétele (1842/43)

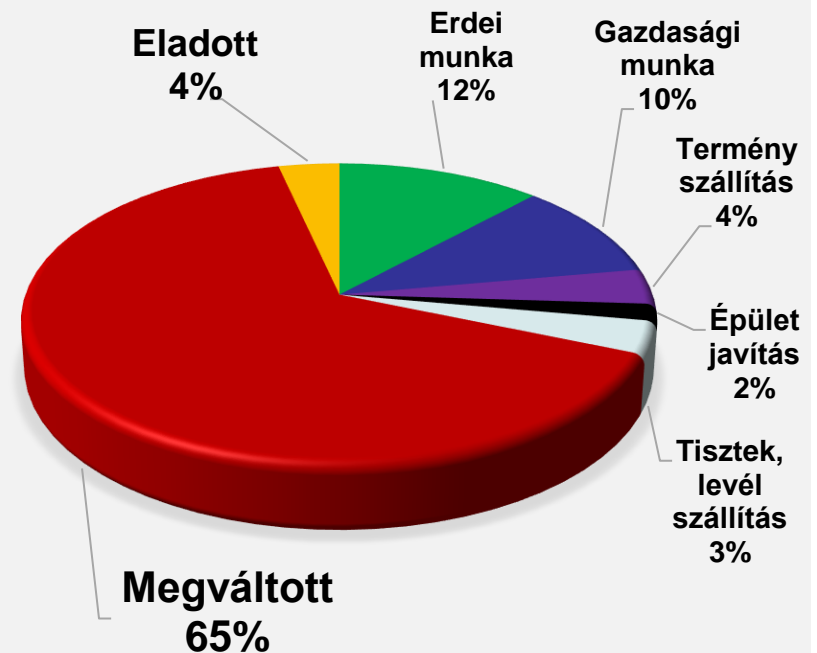

Robotnapok felhasználása a bozsoki és a versendi uradalomban

BOZSOKI URADALOM 1834

VERSENDI URADALOM 1840

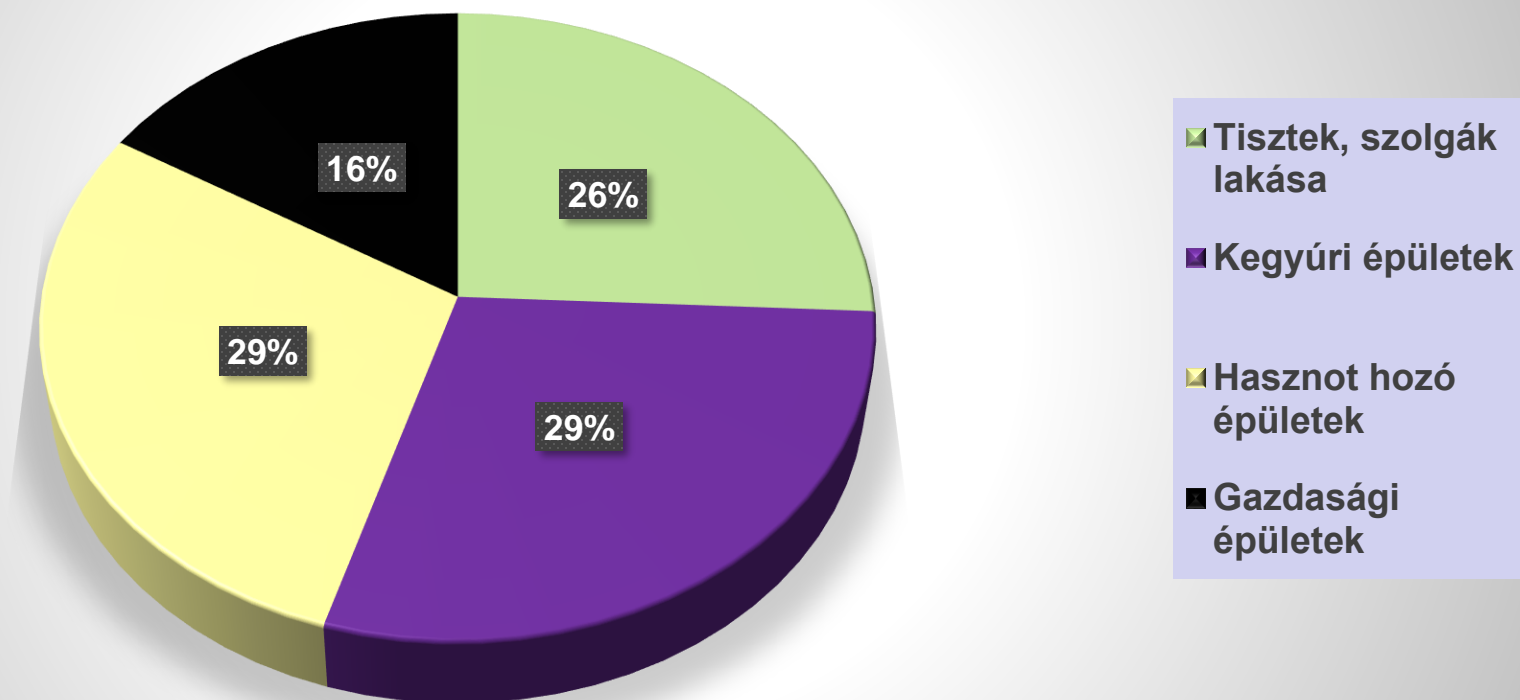

Robotok 5-17%-át eladták

Vásárló	Eladott robot sorsa
Megyei tisztek	Fuvarozás, szállítás
Uradalmi tisztek	Hivatali út, költözés, járandóság (termény, bor) szállítás
Plébános	Építőanyag szállítás
Község	Templom, iskola építés
Molnárok szerződéssel	Búza szállítás
Bánya bérlő	Évi 3-4000 nap szén szállítás
Nagykanizsai, pécsi zsidó	Bor, krumpli, zab, termény szállítás
Szomszédos uradalmak: Sauska Lajos	30 kr/nap, évi 5-600
Bólyi uradalom	Évi 400 nap
Telkes jobbágy	szállítás

A pécsváradi kerület uradalmainak épületei

Tisztek, szolgák lakása	Kegyúri épületek	Hasznot hozó épületek (kocsma, malom, mészárszék)	Gazdasági épületek	Összesen
79	89	89	50	307
26%	29%	29%	16%	100%

Kegyúri járandóságok a pécsváradi közalapítványi kerületben

Kegyúri személy: 100 fő

Kegyúri épület: 63

- 784 forint készpénz
- 533 öl tűzifa
- 308 akó bor
- 334 p.m. búza
- 311 p.m. kevert búza
- 90 p.m. rozs
- 353 font kender
- 8 p.m. kukorica
- 6 és $\frac{1}{4}$ szekér széna